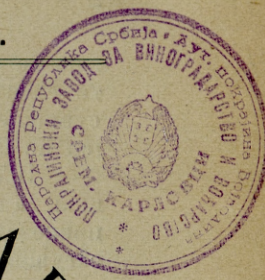

22/78.

У Ср. Карловцима, 1. јануара године 1911.

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН „СРПСКЕ ПЧЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ“

Изази месечно једанпут.

УРЕДНИК

Јован Живановић

Бр. 1.	Чланови оснивачи „Српске пчеларске задруге у Руми“ плаћају једанпут за увек 50 круна, а редовни чланови I. реда 6 круна годишње; добијају једни и други лист бесплатно, а чланарину нека шаљу: „Управи српске пчеларске задруге у Руми“. Који нису чланови задруге а желе имати лист плаћају 6 Круна претплате.	Година XV.
--------	---	------------

Пчеларски календар.

(Јануар.)

На пчелињаку у овом месецу нема пчелар посла. Пчеле су се сабиле између оквира и укључане проводе зиму. Што је зима јача клупче бива мање т. ј. пчеле се боље сабију у клупче, а што је зима блажија и клупче бива веће т. ј. пчеле се мање у клупче сабију, клупче се растеже. Само укључане пчеле могу зиму издржати, јер само у клупчету могу произвести топлоту, да се одуру и најјачој зими. Пчеле троше сад мало хране. Сад је наступио зимски одмор, сад је живот пчелињи сведен на најнижи степен. Тако исто и вегетација је на најнижем степену, управо вегетације и нема у овом месецу. Пчела је од природе привезана за биљку, за вегетацију, и што је вегетација бујнија, тим је и живот пчелињи бујнији.

Пчеле дакле проводе зиму у стању, које једва показује, да су пчеле живе. Пчелама је сад најпотребнији мир. Пчелар мора пазити, да одржи своје пчеле у миру. То је главно и то је ремек дело за пчелара, који може рећи, да је сачувао своје пчеле од узнемиравања. Свако узнемиравање повлачи за собом мање или веће штете. Узнемирене пчеле оставе своје клупче и

која се од клупчета откине, та је пропала. Или навале на мед, те тиме троше више хране него што им треба, а последица је сувишне ране срдобоља. Што пчеле имају више мира тим боље, јер ће боље зиму издржати.

И ако пчелар нема у јануару посла на пчелињаку, треба ипак да га чешће обилази. Мора пазити, да ли стоји добро на лету прикована решетка због мишева; мора пазити, да се лето није загушило мртвим пчелама; мора пазити, да се лед на лету неје ухватио. Мртве пчеле и лед могу да упропасте кошницу, јер ако је лето загушено пропада кожница, пошто пчеле немају задоста ваздуха. А пчелама треба и зими доста ваздуха за одржање свога живота. У којим кошницама боље улази ваздух, у тима има најмање мртвих пчела преко зиме. Да је ово истина, уверио се сваки пчелар. У амерканци Живановићевој боље презиме пчеле него у амерканци са летом на узаној страни (на зачелу) а то зато, што у оној саће удара сечимице на лето и тиме ваздух више и боље струји у све сокаке, а у овој саће удара пљоштимице на лето, те се ваздух одбија одмах од првога сата и тиме не може ваздух да струји у све сокаке. Зато у оној буде и мање мртвих пчела преко зиме, што је знак, да је тамо било више ваздуха. Да је ваздух преко зиме потребан пчелама, уверићемо се и на плетарама. Често по нека плетара зјапи од зиме са свију страна и баш у тој кошници наћи ћете најмање мртвих пчела. Пчелар мора пазити на природу пчелињу, и ништа не сме радити против природе пчелиње. Пчеле граде саће у природи тако, да ваздух боље струји у сокаке између саћа. И пчелар мора дакле пазити на то, те ће саће у кошници тако удесити, да ваздух боље струји између саћа. Али неје само добро, да ваздух зими боље струји у сокаке него је потребно и лети, да ваздух улази боље у сокаке између саћа, јер тада је мања запара у кошници и пчеле непопуштају у раду. А ваздух ће боље струјити, ако саће удара сечимице на лето.

Узнемирене пчеле и брује у кошници што је знак да им неје добро, и да им треба помоћи. Пчеле брује због јаке хладноће и промахе; или трпе жеђ, или су изгубиле матицу или их штогод споља узнемирује. Ако ветар јури на лето, треба наслонити дашчицу на лето или тако, да се пчеле могу провући. Ова дашчица добру услугу чини и кад сунчани зраци ударају у лето. Сунчани зраци измаме пчеле на излет и у невреме. Кад ударају сунчани зраци о једну страну кошнице и ако се та страна загреје, онда ће пчеле излетати па била присловљена дашчица на лето или не била. Зато је боље правити кошнице од мало дебљих дасака. Даска је рђав топлоноша. У лето не пропушта лако топлоту а у зиму не пропушта хладноћу. Ако су кошнице од дебљих дасака, онда смо у добитку и лети и зими, јер у лето у таквим кошницама неје сувише запара и пчеле не попуштају у раду, а у зиму не може бити нагле про-

мене температуре и сунце не може лако да загреје кошницу те пчеле и не излећу без потребе. Кошнице треба правити од дасака дебелих 3 до 4 sm. Ово је добро још и за то, што оваке кошнице дуже трају и што су сигурније за пренашање на бољу пашу. Неје забавдава речено: што је боље то је јефтиније. Ако се мед ушећери треба пчелама дати меда у заклопљеном саћу. Ако су изгубиле матицу, треба такову кошницу забележити и доцније јој додати залишну матицу или је спојити са другом кошницом.

Домаћа живина, пси, мачке и птице узнемирују пчеле. За то их треба гонити са пчелињака. Пчелињак треба да је ограђен.

Ако буде лепих сунчаних дана, пчеле ће излетати. Из којих кошница пчеле не излећу, из тих не треба силом гонити пчеле на излет. Сваки излет у зиму однесе много пчела. Пчеле не ће излетати, ако смо их као што треба узимали и ако имају преко зиме мира.

У време зимских излета добро је посути пепела или исечену сламу између редова кошница. Дугачка слама неје добра, јер се у њој пчела заплете и док се искобеља — озебе, укочи се и пропада.

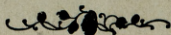
Ако смо кошнице узимали као што треба онда је најглавније мир на пчелињаку.

Ко је вешт и ко има времена може сад у зиму, кад и овако нема великих послова, правити кошнице и друге пчеларске приборе спремати. Ко није вешт и ко нема времена за те послове, тај нека се обрати на трговца и пчелара г. Јосима Живановића у Ср. Карловцима, па нека иште ценовник, па ће тамо наћи све што му треба и биће добро и тачно послужен.

Зимске дуге вечери треба проводити у читању добрих пчеларских књига и листова. Кад будемо стекли више теорије, тада ћемо боље познавати природу пчелину и тада ћемо према томе и мање погрешака у „пракси“ правити и тим с већим успехом пчеларити и биће нам пчеларство „забава драга“.

Сима Жигић

парох.

Пчеларева реч на нову годину.

„Док нерадин мора да тражи своју срећу у другима, догле човек навикнут на рад, налази у самом себи највише задовољство“. — Жил Пејо.

„Ђаво се брине, да нађе посла онима, који га немају“. — Пословица.

Живот је био и биће кад тежа кад лакша борба. Ту борбу осећају сви и физични и умни радници. Терете, који су нас све као Алпи притиснули, осећамо сви, па опет нас је тако мало, који се држимо мудрих речи: „помози себи, па ће ти и Бог помоћи!“ Живот је све тежи, па зато морамо тражити што је могуће више извора, који ће нам борбу за живот олакшати.

Разни су узредни послови, којима бисмо могли поправити своје стање, али нису сви ти послови за свакога. Што један може, то други не може, што једном доликује, за другога није. Ретки су за то узредни послови, којих се може прихватити сваки човек не гледајући ко је и шта је.

Пчеларење је ваљда једини посао, којег се може сваки латити, и који доликује свакоме, ко се њиме бави. Поред својег главног посла или службе, пчеларењем се може бавити и тежак и мајстор и трговац и господин, користећи се њиме душевно, духовно и материјално.

Не узимајћи за сада у рачун оне, који се ради науке баве пчеларењем, оно је за све и за свакога. За некојег, да баш од њега живе, за некојег, да повећа добитак, што му друге привредне струке доносе, а за некојег, да посматрајући у часовима доколице пчелу, њен живот и рад, одмори своје живце, освежи их и освежи, да не малакшу и да се не растроје у борби за живот. Зато и онај којему није стало до материјалне користи, коју пчеларење доноси, или којему су живци малаксали или пренадражени, нека подигне у zgodном закутку ма најмањи пчелињак па када бреме живота хоће да га сломи, нека се повуче на свој пчелињак. Уместо што после умора који рад и служба доноси, тражимо разоноде и освежавања у забавама разне врсте, које нас много пута умарају само у другом правцу, и кидају нам живце више пута горе него и сам рад и служба наша, боље ћемо учинити, да се у часовима заморености повучемо на пчелињак и тамо склонимо од шума друштвеног. Лепо уређен и zgodно смештен пчелињак, могао би исто тако крепити и лечити уморене и пренапрегнуте живце, као и многа скупа лечишта те врсте. Зато — пчеларимо!

Мали газда не може своју малену њиву раширити, кад јој је скупоћа ударила међе тврђе од гранита, али опет може поправити тешко стање своје — пчеларењем. Па и најбољем газди не шкоди, када му пчеларење вамакне многу потребу, коју без тога мора да намири амбар и котобања, тор и обор.

А шта тек да рекнемо за два најнезбринутија сталеза, за народну пасторчад учитеље и свештенике! Могу ли они после своје службе у цркви и у школи, наћи zgodније место где им ваља бити, него што је пчелињак, и приличнијег посла него што је пчеларење? Пчеларење је можда једини посао за учитеља и свештеника, особито на селу, који им не да, да се забатале, а који им уз то даје прилике, да радом који одговара њиховој служби, покажу народу, да нам је у раду спас. Уз то пчеларење непрестано гони онога који се њиме бави на размишљавање на умни рад, па му не да да душевна снага у њему заспи и усахне. Пчеларење не допушта да се човек пода лености, па да тражи, као што каже Жил Пејо, друштво више пута горе од себе, само да убије дуго време. Зато — пчеларимо!

Истина, није свако место за пчеларење, али така су места, бар у нашој домовини, ретка, па зато би већина учитеља и свештеника наших, уместо што чекају да им други поправе њихово трајава материјално стање, могли бар донекле то постићи пчеларењем. Јер ако, кажемо *ако*, и дође кадгод до толико обећавање повишице учитељске плате; ако и дође, кажемо и опет *ако*, до уређења свештеничке „дотације — и име јој је сакато — не ће то бити ни тако брзо ни онако, као што се многи можда надају. Али ма не било то о кукову лету, и ма какво то уређење било, не ће нам никад на одмет бити корист коју пчеларење доноси. Па зато, и ради себе и ради народа нашега, које му у сваком делу добру морамо предњачити — пчеларимо!

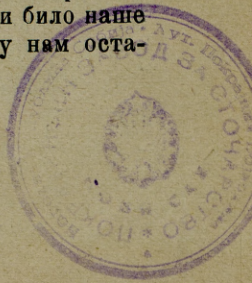
Не мисламо, да пчеларство може учинити опћи преокрет тешкој данашњој борби за живот, то не могу учинити ни много веће привредне гране. Не кажемо ни да се сваки од нас може бавити пчеларењем, нити хоћемо као Еренфелзо, да пред сваком колебом буде пчелињак, јер ни са којом струком економском не бави се сваки човек, па не може ни пчеларењем, или има хиљада тежака занатлија, трговаца и госпoде уопће, а особито учитеља и свештеника, који су у таким местима, где се може пчеларити, и који би пчеларећи могли знатно себи помоћи, али не ће, него пуштају да силан цветни сок пропада, који би вредио милијуне, када би имали ко да им га сабере и да га претвори у мед, а то могу учинити само пчеле. Кажу да је у нашој држави било прошле године 20 милијуна кила меда, а за цело би се тај број могао барем удвостручити ако не и утростручити, када би се пчеларило свуда, где су прилике за пчеларење повољне. Не презиримо и не газимо ногама тај дар Божи, него — пчеларимо! Са тима жељама свима пошт. читаоцима поздрављамо и желимо срећну, а пчеларима још и медовиту нову 1911. годину.

Б. К.

Српске народне техничке ријечи из пчеларства.

Ја сам у 9. броју „Српскога Пчелара“ приликом стогодишњице прве српске пчеларске књиге од Аврама Максимовића навео све техничке пчеларске ријечи српске народне, које се налазе у тој првој српској пчеларској књизи. Ја сам о тијем техничким ријечима писао прије толико година и ми Срби можемо казати, да имамо народне техничке ријечи пчеларске и није нам потреба, да их морамо ковати, јер слабо би било наше ковање према народним техничким ријечима, које су нам остали наши стари пчелари народни.

Сад ћу да изнесем српске народне техничке ријечи пчеларске, које долазе у пчеларској књизи Максимилијана Турчина. Натпис те пчеларске књиге овај је:

Старый пчеларъ
или
кратко руководство
Къ цѣли-сходномъ-практическомъ
пчеловодству
у плетенымъ кошницама
основано

на више одъ 25то годишнѣмъ прилѣжномъ вниманію и
собственномъ искуству, сочинію ползе ради
свію любителя пчеларства
Максиміліанъ Турчинъ
ц. к. капетавъ у Пензій

а издао

на корысть пензiоналногъ заведѣнiя за српске и влашке
народнѣ Учителѣ у Банатској граници
Іоаннъ Пантеличъ
народвы Школа Директоръ.

У Новомъ Саду.
Писмеvы Іованна Каулиціѣ.

На овом натписном листу није назначена година. Али под предговором стоји наштампано: У Панчеву у Месецу Маю 1844. Не могу да се довијем, зашто у српској библијографији Стојана Новаковића стоји натпис ове књиге под годином 1847. кад на натпису нема године, нити на којем другом мјесту у књизи, а под предговором стоји година 1844.

Максимилијан Турчин није никад походио српске школе, него — као што каже у предговору своје књиге — „од колевке войны наречевъ,* у мојој четрнајстој години у седмом месецу од рождѣня пушку на раме и телећак на лећа узео, и у 1813-лѣту у борбу отишао; дакле ово мало, што српски писати знам, текъ самъ као войникъ кроз само ученіе задобио. — И та окресность да у овимъ књжвимъ предѣлима понавше мы Србљи кошнице држимо, на то ме је навела, да мое о томъ знанѣ и искуство у мом матернѣмъ езъку по могућству хартиѣ приложимъ“ и т. д.

Максимилијан Турчин пчеларио је 25 година и за то вријеме мијешао се са српским простим пчеларима, од којих је многе техничке ријечи попримао и његова би пчеларска књига много боље испала по језику, да му није директор Јова Пантелић исправљао језик. Турчин признаје сам, да није походио

* рођен 1799. године.

ерских школа, те се види из накараднога правописа и мијешања словенских ријечи, да му је њеко исправљао језик. А ко би то други био, него онај, који је Турчина књигу и издао. Да се пак Турчин мијешао са простим српским пчеларима, види се јасно из техничких ријечи пчеларских, које је од њих попримао и које није могао директор Јова Паателић изврнути на словенски. Које су то српске ријечи техничке, навешћемо их овдје. Доцније ћемо навести и све друге српске техничке ријечи, које сам и сам слушао од српских простонародних пчелара, те ћемо тако имати на једном мјесту у „Српском Пчелару“ све техничке ријечи српске, које се тичу пчеларства.

У Турчина пчеларској књизи налазе се техничке ријечи пчеларске ове: *Трмка* der Bienenstock, *матица*, der Weisel, die Bienenkönigin, *пчела*, die Biene, *трутгаш*, die Drohne, *млијеч* (по ист. говору *млеч*) der Futtersaft. Млијеч изгледа као млијечо и њиме пчеле хране прв матичин и пчелињи, док се не почне уздизати, те га послѣје хране рђом. Њиме хране пчеле и матицу и трутове. Млијеч се ствара по мишљењу и доказивању Шенфелда у желуцу за сваривање и најбољи, најинтелигентнији пчелари држе, да је то Шенфелдо темељно разложио и доказао. Али је Берзон био сасвијем другог мишљења, а то је, да се млијеч ствара у жљијездама у глави пчелињој налик како се ствара млијечо у краве. То су доказивали и физијолози Лајкарто, Шименц и Фишер и имају јаких доказа, који чине, да није баш тако темељно мишљење Шенфелдово, те по томе то питање, гдје се ствара млијеч, није сасвијем ријешено. Ја ћу овдје навести нешто, што говори против мишљења Шенфелдова. Садржина је желуца за сваривање тамномрке боје, а млијеч је био као млијечо, дакле не може бити никако Chylus. Старије пчеле, којима су жљијезде почеле ударати натраг, почеле кржљавити, не могу да стварају млијеч или га врло мало могу да стварају, што опет доказује, да млијеч постаје у жљијездама у глави. У желуцу за сваривање налази се и рђе, особито у дебелом цријеву, а у млијечу нема је ни мало, што је опет знак, да млијеч постаје у жљијездама у глави пчелињој. Из овога се свега види, да се још не може са сигурношћу говорити о мишљењу Шенфелдову, да се млијеч ствара у желуцу за сваривање.

Та ријеч долази само код Турчина и без сваке је сумње народна ријеч. Име јој долази отуда што је млијеч био као млијечо као што изгледа у ћелицама, у којима је прв залежена.

Саката кошница је, која је изгубила матицу, или има матицу, али је изгубила сјеме из сјемењаче, или јој матица никад није била ни плодна. — *Чаурица* die Bienenzelle. *Матичњак* die Königinzelle, Weiselzelle, Weiselwiege.

Дивља пчела. Die kleinen Drohnen. Кад матица изгуби сјеме у сјемењачи, она овда носи јаја трутовска у ћелице пче-

лиње по нагову својем да умножава друштво (пчелу), али забадава кад нема сјемена, да оплоди јаје, те се из неоплођенога јајета развије трут. Погрјешно мисли Турчин да мали трутови постају, кад нема матице у кошници, него пчеле носе јаја, из којих излазе мали трутови, или као што он каже мали трунташи. Баш напротив матица носи јаја у пчелиње ћелице, из којих излазе мали трутови, наравно онда кад је потрошила сјеме у сјемењачи. А кад нестане матице у кошници, онда пчеле носе трутовска јаја, али у трутовске ћелице, из којих постају велики трутови као кад их матица залеже, кад је у нормалном стању. По овоме пчелар зна, кад загледи у кошницу, шта је у кошници. Ако нема ни у једној ћелици залежене пчеле, него сам трут у трутовским ћелицама, онда је знак, да нема матице, него саме пчеле носе јаја трутовска, из којих излазе велики трутови. Ако је пак залежено пчелиње саће трутовским јајима, онда је знак, да је матица ту, али је изгубила сјеме из сјемењаче, па не може јаја да оплоди, из којих би постале пчеле.

Пчелац. Турчин каже, да њеки мисле, да су њеке пчеле женскога а њеке мушкога рода и ове пошљедње назива *пчелцима*. Иначе *пчелац* значи мушка пчела у једној анегдоти. Мушке пчеле, *пчелци* и спадају у анегдоту, јер у истину и не постоје. У Хрватској пчелац значи кошница, управо друштво пчелиње у једној кошници.

Ива. Осим ове биљке спомиње Турчин као медовите и ове: *Ракица, брест, трешња, јабука, шљива, клен, дуд, јоргован, кукурек, саса, љубичица, метвица, дивља дегелина, ретишица, граор, дивље жито, турчинак, ретица, горушица, карача, ритски босиљак, дреника, мртва коприва, чкаљ, врба, вишња, багрена, липа, јелда, мак, пољски босиљчић: пољски босиљчић кошнице погој.* Ми га зовемо *бијели босиљак* или *старачац*.

Обнож. Höschen. Прашак, што носе пчеле на стражњим ногама. Höschen значи чакширице. На то је налик оно, што српски пчелари кажу: *пчеле носе гакице.*

Свршиће се.

Јов. Живановић.

Прослава стогодишњице прве српске књиге о пчеларству.

Гениј народа српског, који је подигао још у XV. веку прве српске штампарије, који је самоуче Димитрија довео у Хопово а као Доситеја одвео у свет да постане најзнаменитији Србин својега времена, који је тршићко пастирче изабрао да постане отац српске књиге, тај исти гениј побринуо се да се дивна привредна грана — пчеларство у српском народу не

затре, па је дао перо у руке свештенику Авраму Максимовићу и умудрио га да напише за Србина књигу о пчеларству, од које у оно време нису бољу имали ни други већи народи.

Прошло је 65 година, од како је савременик мудрога Доситеја и великога Вука, први српски књижевник о пчеларству, свештеник Аврам Максимовић оставио овај свет и од када тело његово гробни сан борави. За то је време много пута учињен помен души а прекада гробу његову, али још није блаженој души његовој учињен достојнији помен, од онога, што је 4. (17.) новембра

Пчелињак Косте Ромчева, ратара у Долову у Банату.

1910. године одржан у Кленку. Тај дан је морала топла струја проћи гробом свештеника и пчелара Аврама и загрејати кости његове, јер тај дан је српски народ, преко Српске Пчеларске Задруге, захвалношћу прелио гроб његов.

Скроман је и без шума рад вредне пчеле, па тако је рад и пчеларов, али зато доноси више плода, него многи послови, које прати највећа хука и бука.

Знао је вредни свештеник Аврам, шта вреди „стадо сиротињско“ за сиромаша човека, а особито свештеника и учитеља, па зато је и написао својега „Пчелара“.

Сто година је било године 1910. како је „Пчелар“ Аврама Максимовића угледао света и дуго времена показивао нашем народу пут на пчеларском пољу. Време, које свакога и све преживе, почело је својом паучином обмотавати и ову, за оно време, врну књигу, а тиме је и уља у кандилу од успомене на Аврама Максимовића почело нестајати. Проф. Јован Живановић здрерао је ту паучину са „Пчелара“ Максимовићева, а тиме је и долио уља у то кандило и сачувао га, да га заборав не угаси.

Српска Пчеларска Задруга, приликом своје главне скупштине, које је одржала напред реченога дана у Кленку, захвалношћу својом распирила је и оживела је пламен у кандилу томе, прославивши стогодишњицу прве српске књиге о пчеларству.

Ток прославе.

Потпредседник задруге у својем говору, којим је отворио скупштину, изнео је и значај Максимовићеве књиге за оно време, и нагласио да много што шта у њој и данас има вредности, особито је истакнуо, да је та књига права ризница лепих српских техничких речи из пчеларства.

Да би се сачувала успомена покој. Аврама Максимовића од заборава, Српска Пчеларска Задруга главницом од 2000 круна основала је фонд „за унапређивање пчеларске књижевности“, који ће носити име „фонд Аврама Максимовића“, — скупштинари устају и кличу: слава Авраму Максимовићу!

Пошто је телеграмом поздрављена г-ђа Јелена Максимовић у Сомбору, унука покој. А. Максимовића, позвао је потпредседник све скупулене скупштинаре и госте на парастос.

У цркви је одржан свечан парастос, на којем је служило 5 свештеника на челу са великим пријатељем пчеларства, Сергијем Попићем игуманом раваничким.

При свршетку парастоса изговорио је прота М. Шаула, пуну топлојне беседу. — Простор листа не допушта да ту лепу беседу у целости донесемо, па зато вадимо из ње оно, што највише у ову прославу засеца.

У уводу рекао је говорник ово:

„Богољубазна браћо! Као што свака породица српска, има своју породичну читуљу, у коју бележи умрле чланове своје, чини им спомен и моли се Богу за спас душа њихових, а старији чешће из ње казују млађима, о породичним заслугама, хришћанским и грађанским врлинама, с намером да те врлине њихове пренесу и на потомке, — тако и цео народ српски има опћу читуљу умом и срцем великих и сјајним делима православних синова“.

За тим се говорник сећа великих и славних синова народа српског, почевши од светитеља, добротвора, песника и других умних радника, завршио је са мученицима, који „за крет часни и слободу златну“, за милу домовину и прејасни Хабсбуршки дом, положише живот свој, и показаше да су вредни синови својих славних предака. За тим је продужио овако:

„Хвала свести и родољубљу оних Срба, који познаше данашње време и његово бреме, који увидеше да нам опстанак и живот лежи у раду, не само на културно-просветном, него и у интензивном раду и на привредном пољу, те уложише сву снагу, да скрену пажњу народа на поље привреде, на привредну утакмицу са поља братоубилачке партајске борбе, која је народ разбратила, од Бога и цркве одвратила, злбом и мржњом растровала.

Читуља народна пуниће се од сада и оваким родољубима, добротворима и радницима на корист народа.

Једном од тих радника и родољуба, звезди преходници међу раденицима на привредном пољу, свештенику А. Максимовићу, који је пре сто година издао прву српску пчеларску књигу „Пчелар“, учинисмо данас спомен и помолисмо се Богу за спас душе његове.

Природа је давно расточила кости његове, али он ето међу осталим бесмртним прецима нашим живи, и с колена на колена преносиће се успомена његова. А да му успомена што трајнија буде, основала је Српска Пчеларска Задруга фонд са темељном главницом од 2000 К, који ће носити име његово, за награђивање пчеларских књижевника. Он ту заслужује, ми му то дугујемо“.

Пошто је говорник у кратко описао рад и заслуге свештеника Аврама, завршио је овим речима:

„Богољубазни! Кад се отац приближује сутону свога живота, нема веће утехе, него кад види сина свога да је на правоме путу. И душе праотаца и отаца наших, који радише за добро наше, лакше чекају судни данак и вечни с нама састанак, кад виде, да смо дело њихово наставили, да их се захвално сећамо и Богу се за њих молимо. Тако се данас осећа и блажена душа Аврама Максимовића и радосно кличе „се аз и дјети јаже ми даде Бог“. А ми браћо одговоримо му свесрдно и једнодушно: во блаженом успенији вјечни покој подажд Господи рабу твојему свјашчено-јереју Авраму и сотвори јему вјечнују памјат.

После тога заорило се тужно „вјечнаја памјат“ и тиме је ова скромна прослава завршена.

Б. К.

Допис.

Плочица, децембра 1910. г.

(Извештај о пчеларству за 1910. г.). — Штовани г. уреднице! Ја знам, да Вас особито занимају пчеларски извештаји, јер из њих се види, како стоји пчеларство у појединим крајевима и како се пчелари. Прошле године у првом броју „Срп. Пчелара“ написали сте позив на свештенике пчеларе, да Вам напишу пчеларске извештаје, али готово рећи смем, да је Ваш

глас остао глас онога који виче у пустињи.* Вашем позиву одазвао се само Стеван Токињ, парох из Вел. Средишта и Богољуб Малешев, ратар из Врањева. Ваљда ће ове године бити боље! Ја Вам шаљем и ове године извештај и из дописа ће се видети, шта се односи на моје село а шта је уопће речено.

Зима је почела од Митрова дне и трајала је до Сретенија, али беше блага. Јаких мразева није било, те се вода у барама и потоцима није замрзла и леда нисмо добили. Овако што не памте ни најстарији људи. На Сретеније око подне сине умиљато сунашце и настаде необично лепо и топло време, које непрекидно трајаше до мученика. Мишљасмо, да ћемо имати лепо лето и рано пролеће, али се у томе преварисмо. Од мученика поново застуди и до летњег св. Николе беше време рђаво, час хладно, час ветровито; час кишовито. У мају месецу морало се више пута пећ заложити! Људи су ишли у зимском оделу! Код сваког пролећа пчелама није било добро. Од ране пролетње паше и од багрене није било ништа хасне. Време беше ужасно, пчеле су гинуле и легло је ударило натраг. Чудим се, да су кошнице остале живе. Први рој излетио је 12. јуна. Време беше променљиво, ветар и киша. Око Видова дана почеше пчеле гонити трутове. Тек од Петров-дана наступило је лепо време. Последња наша нада беше бели босиљак и та нас нала није преварила. Бели босиљак је врло рано и дуго цветао. Кад сам погледао стрњике око села, а оно стоји бели босиљак као чарна гора. Милина је било гледати. Морам споменути, да се овде стрњике око села и тзв. ливаде не угаре одмах после жетве него тек тамо после Вел. Госпојине. И ја мислим, да је ово добро и за ратаре и за пчеларе. Рационална економија истина не обазире се на пчеларство, јер препоручује, да се стрњика што пре заоре. Али ја мислим, да се у овом погледу треба држати златне средине, па ће бити добро за све. Ако се стрњика одмах угари, то ће до зиме коров на њивама набујати и опет се мора пред зиму угарити, да се коров утамани. Овим начином задајемо себи два посла а пчеларству смо неизмерно нашкодили. Али кад се око Вел. Госпојине угари онда коров до зиме не може да се развије, а пчеларству се много помогло, јер пчеле имају паше кроз цео август. Осим тога марва има паше и њиве се газе, и док нестане паше по стрњници, дотле ће се направити лепа паша по пашњацима, јер су ови били мирни од марве месец и више дана. За то ја велим, да се и овде, што се угарења тиче, треба држати златне средине. *Medium tenere beati* — срећни се држе средине, рекоше стари Римљани.

Али не само да је бели босиљак изгледао као чарна гора

* Разуме се да се Ваш позив односи на свештенике пчеларе, који нису уопће никад написали пчеларскога извештаја. С. Ж.

него је био медовит. Да су народи били као што треба, било би меда као воде, јер и поред свега чуда, што су га пчеле претуриле, добивало се од кошнице 5 до 10 кила меда. Пчеле су радиле неуморно, оснажиле се, спремише зимницу а и пчелари добише нешто меда.* *Резултат је: 1910. година беше за пчеларство скоро слаба.* А зашто? видиће се на крају мога дописа. Спомињем још, да је за виноградарство била година врло рђава. Што није киша и ветар у цвету омлатио, то је после медљика све спржила, грожђе и лишће се осушило и отпало, а остаде гола лоза. Иначе за сву другу економију беше година добра.

У Плочичи има свега 265 кошница и то: 127 плетара и 138 американки. Пчелара има 5 Срба и 6 Немаца. Срби имају 22 плетаре и 19 американки а оно друго све је у Немаца.

Паша је овака: врбе има мало око села; разног воћа има много; багрене има много; горушице има много, али не сваке године; бундева (дулека) има много, коњског босиљка, бостана и белог босиљка и др. Било би дакле прилично паше. Но овде често све поквари рђаво време. Зато је с правом речено, да је време највећи и најопаснији непријатељ пчели. Рацијоналан пчелар бориће се против рђавог времена тим, што ће за рђава времена своје кошнице прихрањивати, да друштва не ослабе, јер кад друштва ослабе, то шта вреди доцније и најбујнија паша? Шта вреде слабице и на најбољој паши? На бујној паши оне ће се тек оснажити, једва ће и зимницу себи спремити а пчелару не ће ништа меда нанети. На жалост морам рећи, да овде нико и не мисли о каквом прихрањивању. И не само да овде о томе не мисле, него свуда скоро влада крајња немарност у том погледу. Залуд се пише и виче, да је прихрањивање темељ успешног пчеларења, јер то нико не ће да види и чује а залуд сузе, кад су очи слепе, и залуд јавк кад су уши глухе. Већина пчелара или боље рећи сви пчелари траже само интерес, траже само меда, а и не снивају, да треба дати пчелама и по коју кашику меда, кад заокупи рђаво време. И баш зато не напредује пчеларство, зато и пчелари не добивају онолико меда, колико би га могли добити, да су само умешни. Славни Еренфелзо, један од најпрактичнијих пчелара од како је света и века, врло лепо говори: „*Ми не узимамо на око нити какво је време нити какве су године. Ми мислимо, да се пчела може одупрети својом снагом свима негодама и поступамо као да је природа створила од гвожђа ту компликовану пчелињу државу. Последица је оваког погрешног мишљења и поступка, да смо час богати пчелама, час сиромашни*“. Славни Еренфелзо се чудило, да пчела није већ изумрла како се с њоме безбрижно поступало. Па и ми се још

* У Долову добио је један пчелар 25 кила меда од сваке кошнице. У Баваништу се мед босиљковац многим покварио и ускисао. С. Ж.

и данас чудимо немарности, која влада скоро свуда па зато треба да се тргнемо из дремежа, ако хоћемо у истину да пчеларимо а не да се сыграмо пчеларства. Запамтимо добро оне речи што их горе исписах, па и ове: „Прихрањивање је главни увет свега пчеларења, *conditio sine qua non*; само конзеквентним прихрањивањем може се стално пчеларење основати; само прихрањивањем могу се незгоде у природи отклонити; само прихрањивањем може се мршава паша исцунити да се дође до користи кад наступи добра паша; само прихрањивањем може саће и легло напредовати; само медом може се мед добити“.

Тако говори један од највећих практичних пчелара од како је света и века и те златне речи треба сваки пчелар наш на памет да научи. *Народи морају имати увек доста меда за сваки случај, када би ударило рђаво време, да имају чиме своје легло хранити.* Али ја сам већ казао, да се на то не пази ни мало. Докле год буду пчелари тражили само интерес а никад и ништа да жртвују, дотле ће бити и пчеларство пасторче и никад не ће код нас достигнути националноекономски значај.

Прошла година 1910. научила је многе пчеларе како не треба пчеларити. Стекавши једно горко искуство надамо се, да ће нам идућа година у свему бити боља од прошле године, што искрено сваком желимо.

Сима Жигић,

пароз.

Пабирци.*

— Бумбари нијесу непријатељи пчелама као што се обично мисли. Има њеких, који држе да су бумбари баш напротив пријатељи пчелама и то своје мишљење оснивају на својем искуству, на својем посматрању. Они су посматрали црвену дјетелину и друге биљке, којима нектар у цвјетним чашицама дубоко стоји, да до њега пчела не може доспјети својом рилицом, те су опазили, да бумбари, кад цвјета црвена дјетелина, у први мах сабирају мед као и пчеле природним путем. Тако сабирају мед бумбари три, четири дана, па онда набуше руке са стране цвјетова, да лакше могу доћи до нектара. На тај начин долазе и пчеле до нектара са црвене дјетелине и других биљака, којима нектар дубоко стоји у чашици цвјетној. Пчеле својом кратком рилицом не могу да допру до нектара у цвјетовима црвене дјетелине природним путем, а бумбари им начине други пут, како ће доћи до нектара. Бумбари прогризу својим оштрим вилицама са стране цвијет, те тако и пчеле дођу до нектара. Пчеле сабирају природним путем нектар само из онијех цвјетова, којима не стоји нектар дубље у чашици цвјетној од 6mm, а бумбари сабирају мед и из цвјетова, којима нектар стоји у чашици од 7 до 21mm. Из

* Под знаком — сабира пабирке уредник „Срп. Пчелара,“ а под △ Борђе Коларовић.

цвјетова пак, којима нектар стоји у чашици још дубље од 21mm не могу ни бумбари природним путем сабирати мед, јер им рилица није тако дугачка. Из таквих цвјетова могу сабирати мед само лептирови, који имају врло дугачку рилицу. Али бумбари сабирају мед и из таквих цвјетова, кад прво са стране цвјетове пробуше. Тако бумбари чине добро и пчелама, јер им отворе пут и у онијем цвјетовима, да сабирају мед из њих, из којих не би могле сабирати природним путем, јер им је рилица кратка за такве цвјетове. Бумбари су дакле од користи пчелама.

— По попису од године 1900. било је у Австрији (не рачунајући Угарску) 995.281 кошница, дакле скоро милијон. Тај је број кошница дао 56.882 метарске центе меда и 3293 метарске центе воска. Ако рачунамо мед по круну килу, а восак по 3 круне, онда вриједност добивенога меда и воска износи 6,666.500 круна. Да се тај мед и восак отпреми, треба 602 жељезничка вагона У сваки вагон стаје 10.000 килограма. Ако рачунамо да један теретни воз вуче 20 вагона, онда треба тридесет теретних возова, да се отпреми добит од пчеларења од једне године. И ту су велику масу меда неуморне пчелице сабрале кап по кап.

△ Пчеларска изложба у Вуковару. — „Sriemske Novine“ донеле су, да је главна скупштина пчеларског друштва у Вуковару једногласно закључила, да поводом своје двадесетогодишњице, приреди на годину пчеларску изложбу у Вуковару.

— Нова српска земљорадничка задруга основана је у Мараднику (сријемска жупанија) и у Сеговини (вараждинска жупанија).

Питања и одговори.

Пит. 28. — Има пчелара, који веле, да су опазили, да једна и иста матица више пута излеће на спаривање и да та иста матица више пута враћа се са знаком да се оплодила. Шта више један пчелар вели, да наука може сасвим мирно примити факат, да млада матица 1 до 3 недеље дневно двапут, трипут и четири пута, излеће, ако је само време угодно, и да се двапут па и трипут враћа са спаривања са знаком. До сада је важило то, да се матица само једанпут у животу оплоди ван кошнице у ваздуху. Сада то називају неки фабулом. Пошто више угледних пчелара говоре, да матица више пута излеће на спаривање и да се више пута враћа са знаком да се оплодила, то би вредило знати, како стоји са овом ствари у истини? Или матица излеће по други пут на спаривање онда, ако се није добро оплодила од трута? Да ли је могуће то што сам рекао о излетању и оплођавању матице?

Одг. Мислило се, да матица излети једанпут на спаривање и оплођење, али се доказало тачним посматрањем, да матица више пута може излети на спаривање и оплођавање. Више

пута излијеће онда, кад није добила трута или се није добро оплодила од трута. А може се и при првом излету срећно оплодити и онда одмах други дан почне носити јаја. Кад почне једанпут носити јаја, онда више не излијеће на спаривање. Беки хоће и тврде, да матица и кад почне носити јаја, да и послје тога излијеће на спаривање, али држим, да тијех мишљења долази од нетачнога посматрања. Матица кад се оплоди једанпут, онда више не излијеће из кошнице осим кад при рођењу мора изаћи са првенцем. Али јасно је, да матица не излијеће више на спаривање, кад једанпут почне носити јаја, јер може добити ако се добро оплоди од трута до двадесет и пет милијона спермазојида у своју сјемењачу. Ту сперму не може матица потрошити, да живи и десет година. Нема дакле смисла да матица излијеће на спаривање и послје, кад је већ почела носити јаја. Кад би матице излијетале и послје ношења јаја онда не би било ни трутовњача, које су потрошиле сјеме из сјемењаче, јер би се могле назово оплодити. Али ми знамо, да трутовњача има, а то је знак, да се матице не оплођавају више, кад већ једанпут почну носити јаја.

Уредник.

Књижевни оглас.

Да задовољим захтјевима повећем броју наших напредних пчелара, одлучио сам почетком идуће године, издати у властитој наклади књигу:

=== Напредно пчеларство. ===

Књига ће садржавати 250—300 штампаних страница обичног формата, украшених разним сликама.

Цијена је књизи у претплати 3 круне. — Тако скупи 10 претплатника, добива један комад на дар.

Милан Мартиновић,

школски управитељ.

За све што се тиче администрације од 1. јануара 1903. треба се обраћати на „Српску пчеларску задругу у Руми“. Рукописе, књиге и листове у замену и друго што се тиче уредништва, треба шилати на: Уредништво „СРПСКОГА ПЧЕЛАРА“ у Карловце.

Власник и издавалац Српска Пчеларска задруга у Руми.